

Martin Luther King, Jr. Sterk door de liefde

Preken die het hart raken

'Hij veranderde de loop van
de geschiedenis' Barack Obama

Voorwoord

Niemand in de Amerikaanse geschiedenis heeft scherpzinniger en effectiever gesproken en gestreden voor de idealen van vrijheid, gerechtigheid en gelijkheid dan dominee Martin Luther King Jr. Met zijn stem bestreed hij de misleidende leugen van de witte suprematie; en met zijn activisme veranderde hij Amerika, bevrijdde hij de zoons en dochters van “voormalige slaven” en “voormalige slavenhouders” om ze op te roepen tot wat hij “geliefde gemeenschap” noemde. Dr. King liet aan ons allen de gave van liefde na.

De revolutionaire impact die hij had op de wetgeving, het publieke debat en de cultuur is des te indrukwekkender wanneer men zich realiseert dat hij een gewone burger was, die nooit een publieke functie had bekleed of een officiële rol in de overheid had vervuld. Maar omdat zijn erfenis en impact groter waren dan die van de meeste presidenten wordt King terecht beschouwd als een moderne vader van de natie en staat zijn monument niet voor niets in de National Mall in Washington. Hoewel hij tijdens zijn leven geëerd werd als een leider in de burgerrechtenbeweging en na zijn dood met het soort monument waarmee presidenten herdacht worden, moeten we vooral niet vergeten dat King in de eerste plaats een prediker was. Zijn identiteit als prediker en profeet was dan ook de kern van hoe hij zichzelf en zijn missie zag.

Dit komt letterlijk tot uiting in de woorden van King zelf toen hij zei: “[In] de stille binnenkamer van mijn hart ben ik ten diepste een geestelijke, een baptistenprediker. Dit is mijn wezen en

mijn erfenis, want ik ben ook de zoon van een baptistenprediker, de kleinzoon van een baptistenprediker en een achterkleinzoon van een baptistenprediker.” In zijn inleidende woorden, voorafgaand aan zijn preek ‘Er was eens een dwaas’ die hij in 1967 in een kerk in Chicago hield, licht hij zijn roeping toe:

Ik ben niet naar de berg Pisga gekomen om een toespraak over burgerrechten te houden; dat moet ik al zo vaak doen... Maar al voordat ik een leider in de burgerrechtenbeweging was, was ik een verkondiger van het evangelie. Dit was mijn eerste roeping en nog steeds is dit mijn belangrijkste bezigheid. Eigenlijk zie ik alles wat ik doe voor burgerrechten als een onderdeel van mijn pastorale bediening. De enige ambitie die ik in het leven heb is het worden van een uitstekende voorganger. Ik ben niet van plan om een politieke functie te bekleden. Ik ben niet van plan om iets anders dan een prediker te zijn.

Deze verzameling, waarin op een na alle preken van het boek *Strength to Love* te lezen zijn, is dus belangrijk, aangezien we hier King als prediker en als pastor ontmoeten. Al deze preken hield hij in de Dexter Avenue Baptist Church of de Ebenezer Baptist Church, twee gemeentes waar hij respectievelijk voorganger en hulpvoorganger was, terwijl hij zich tegelijkertijd ontpopte als prediker, profeet en voorganger voor een hele natie waarin verandering hard nodig was.

Zo was zijn burgerrechtenactivisme geworteld in zijn roeping als voorganger, en beide kwamen voort uit de zwarte kerk – de kerk die moest optreden als het geweten van de Amerikaanse kerken als het ging om racisme, de erfzonde van Amerika. De grote prediker van Amerika, Martin Luther King Jr., die op de kansel van Dexter Avenue stond in de dagen van de Montgomery-busboycot en later naast zijn vader in de Ebenezer Baptist

Church, stond in de lijn van het historische Afrikaans-Amerikaanse profetische christendom. Met zijn academische opleiding breidde King deze beweging uit en gaf haar wereldwijd een stem zodat zij op haar hoogtepunt multicultureel en oecumenisch was en zowel gelovigen van verschillende tradities als ongelovigen bevatte, die allen zij aan zij streden in een grootse strijd voor menselijke waardigheid. Rabbi Abraham Joshua Heschel, de legendarische joodse geestelijke en vriend van dr. King, zei toen hij mee marcheerde in de beweging, dat hij het gevoel had alsof zijn voeten aan het bidden waren! Dit diepe verlangen naar vrijheid, dat zo sterk voelbaar was in de voeten van Heschel en zo duidelijk hoorbaar in de stem van dr. King, kwam tijdens de slavernij tot uiting in preken en liederen die de geschiedenis van zwarte slaven bekeken door de bril van het verhaal van de Hebreeuwse slaven, die uit Egypte marcheerden. Dit verlangen werd geïnstitutionaliseerd door de onafhankelijke beweging van de zwarte kerk van de achttiende en negentiende eeuw en werd belichaamd in het werk van Kings voorvaders, naar wie hij verwijst in de autobiografische uitspraak hierboven.

Zijn overgrootvader van moeders kant, Willis Williams, was prediker tijdens de slavernij en het zou goed kunnen dat hij een rol speelde bij de stichting van een onafhankelijke zwarte kerk. Zijn grootvader, A.D. Williams, de tweede voorganger van de Ebenezer Baptist Church, was een activist en prediker die betrokken was bij de oprichting van de afdeling van de NAACP in Atlanta en als voorzitter hiervan de strijd aanvoerde voor de eerste middelbare school in de stad voor Afrikaans-Amerikaanse kinderen. Martin Luther King Jr. en zijn broer en zus gingen naar de Booker T. Washington High School, die zonder het activisme van hun grootvader nooit zou hebben bestaan. Ook weten maar weinig mensen dat Martin Luther King Sr., Kings vader en de derde voorganger van de Ebenezer kerk, in 1935 in Atlanta een campagne voor stemrecht leidde, dertig jaar voordat King en anderen de voorwaarden zouden scheppen om de Voting Rights Act erdoor te krijgen. Bovendien vocht "Daddy King", zoals zijn va-

der liefkozend werd genoemd, voor de gelijkheid van het salaris voor docenten, decennia voordat zijn zoon en anderen een geweldloze oorlog streden tegen de segregatie zelf.

In het licht van deze activistische traditie van een kerk die geboren werd in een strijd voor vrijheid, en een filosofie die geworteld was in andere bronnen die hij citeert in zijn *Pelgrimage naar geweldloosheid*, waaronder de Social Gospel van Walter Rauschenburg, wordt het begrijpelijk dat preken en activisme voor King onlosmakelijk met elkaar verbonden waren. Deze twee gaan in zijn werk zo naadloos in elkaar over dat het moeilijk is te onderscheiden waar het ene eindigt en het andere begint. Ze beïnvloeden elkaar voortdurend. In het hart van de preken in dit boek ligt een beeld van het evangelie dat iedere beperkte en verinnerlijkte spiritualiteit die zich bezighoudt met de redding van de ziel en geen aandacht heeft voor het lichaam of zich alleen richt op zaken van privé-moraliteit en geen aandacht heeft voor politiek, afwijst. In *Liefde in actie* doet King hier zijn beklag over:

Een van de grote tragediën van het leven is dat mensen maar zelden de kloof tussen hun praktijk en beroep, tussen hun doen en hun zeggen, overbruggen. Een hardnekkige schizofrenie heeft velen van ons in de greep en speelt ons tegen onszelf uit. Enerzijds belijden we hoogstaande en nobele principes, maar anderzijds doen we vaak precies het tegenovergestelde van deze principes. Hoe vaak zien we niet dat onze levens gekenmerkt worden door een hoge bloeddruk van credo's en een bloedarmoede van daden! We spreken mooie woorden over onze toewijding aan christelijke principes, maar onze levens zijn doordrenkt van heidense praktijken. We hebben het vurig over vrede, maar bereiden ons tegelijkertijd vol ijver voor op oorlog. We

houden hartstochtelijke pleidooien voor het rechte pad van de gerechtigheid, maar slaan vervolgens een afslag naar onrecht in. Deze vreemde tegenstelling, deze gapende kloof tussen *wat zou moeten zijn* en *wat is*, staat symbool voor het tragische thema van de aardse pelgrimage die de mens aflegt.

Positief verwoord schreef dr. King voor wat hij in een andere preek *De drie dimensies van een compleet leven* noemde. Hierin ligt de luide oproep van een spiritueel boegbeeld en een nuchtere schildwacht die erop hamert dat we bidden met onze lippen en voeten en werken met onze hoofden, harten en handen voor de geliefde gemeenschap en zo trouw de strijd aangaan tegen wat hij het “drievoudige kwaad van racisme, materialisme en militarisme” noemde. In een verdeelde wereld en in de chaos van een publiek discours vol politieke en religieuze uitspraken die ons tegen onszelf uitspelen, hebben we deze boodschap nog steeds nodig. Decennia na de dood van dr. King en het einde van de Koude Oorlog hebben we nog steeds te maken met een Amerikaans gevangeniswezen dat disproportioneel zwart, bruin en arm is en al maar doorgroeit zonder enige samenhang met de daadwerkelijke misdaadcijfers; met het gapende gat tussen arm en rijk en het politieke behoud van een onbestuurbaar en onbetaalbaar militair-industrieel complex dat stamt uit de tijd van de Koude Oorlog. Dit alles wijst erop dat we ons in een spirituele crisis bevinden waarbij we waakzaam moeten strijden tegen het drievoudig kwaad, waar King lang geleden al op wees. We hebben liefde in actie nodig. De gave van liefde, die de eerwaarde dr. Martin Luther King Jr. had, belichaamd in woord en daad, wijst ons de weg.

EERWAARDE DR. RAPHAEL GAMALIEL WARNOCK,
*voorganger van de Ebenezer Baptist
Church,*
februari 2012

Voorwoord van de editie uit 1981

Als er één boek van Martin Luther King Jr. is waarover mensen mij vertellen dat het hun leven veranderd heeft, dan is het wel *Sterk door de liefde*. Ik geloof dat dit komt doordat dit boek het beste uitlegt waar de kern van Martin Luther King Jr.'s filosofie van geweldloosheid over gaat: zijn geloof in een goddelijke liefhebbende aanwezigheid die alle leven met elkaar verbindt. Dit geloof was de kracht achter alle strijd die mijn echtgenoot aanbond tegen het sociale kwaad en achter wat hij de “met elkaar samenhangende structuur van de werkelijkheid” noemde in zijn preek *Er was eens een dwaas*:

Ieder mens zit gevangen in een onontkoombaar netwerk van wederkerigheid, geweven in een web van het noodlot. Wat van invloed is op de één, is van invloed op iedereen. Ik kan nooit zijn wat ik moet zijn totdat jij bent wat jij moet zijn, en jij kunt nooit zijn wat je moet zijn zolang ik niet ben wat ik moet zijn.

De theologische overtuiging van Martin Luther King Jr. dat alle leven met elkaar verbonden is, bracht hem tot methodes die menselijke waardigheid gaven aan zowel degene die werkte aan sociale verandering als aan zijn tegenstander. “Christus gaf ons de doelen”, zei hij vaak, “en Mahatma Gandhi voorzag ons van de tactieken.”

Het was tijdens zijn eerste aanstelling als voorganger van de

Dexter Avenue Baptist Church in Montgomery, Alabama, dat Martin Luther King Jr. voor het eerst zijn theologie combineerde met sociale verandering. Toen de inmiddels legendarische 381 dagen durende geweldloze busboycot begon in 1955 werd Martin gekozen als hoofd van het organiserende netwerk, de Montgomery Improvement Association. Zelfs toen al oversteeg Martins visie tijd en plaats. Hij verwoordde niet alleen het directe doel van de boycot – de desegregatie van stadsbussen – maar, nog veel belangrijker, hij liet ons ook zien dat het uiteindelijke doel het herstellen en herscheppen van een hele bevolking was:

In de kern gaat het conflict niet echt over bussen. Maar wij geloven dat als de methodes die wij gebruiken om voor gelijkheid in bussen te werken in staat zijn de ongerechtigheid in onszelf te elimineren, we dan tegelijkertijd de basis van ongerechtigheid zullen aanvallen – de onderlinge vijandigheid van mensen. Dit kan alleen gebeuren als we de witte gemeenschap uitdagen om haar aannames te herzien, zoals ook wij bereid zijn die van ons te herzien.

Ongehoorzaamheid en geweldloos verzet waren middelen om de morele waarden bij de tegenstander aan te wakkeren, om de menselijkheid, waarvan Martin geloofde dat die in ieder mens huist, op te roepen. De middelen moesten daarom in lijn zijn met de doelen. En het doel, zoals Martin het zag, was groter dan welk doel dan ook, groter dan een enkele zaak. “Het einddoel is bevrijding en verzoening”, zo geloofde hij. “De vrucht van geweldloosheid is de schepping van de Geliefde Gemeenschap, terwijl de vrucht van geweld tragische bitterheid is.”

Zelfs het meest onhandelbare kwaad in deze wereld – het drievoudige kwaad van armoede, racisme en oorlog, dat Mar-

tin zo welbespraakt aankaartte in zijn Nobelprijs-lezing – kan alleen geëlimineerd worden met geweldloze middelen. En de bron voor de verdelging van zelfs deze met elkaar vergroeide kwaden is het morele gebod van liefde. Toen hij zich in 1967 richtte tot de antioorlogsgroep *Clergy and Laity Concerned*, zei hij:

Als ik het heb over liefde, bedoel ik niet iets sentimenteels of zwaks. Ik heb het over die kracht die in alle grote religies gezien wordt als het allerhoogste verenigende principe van het leven. Liefde is de sleutel die de deur opent naar de ultieme werkelijkheid. Dit hindoeïstisch islamitisch-christelijk-joods-boeddhistisch geloof over de ultieme werkelijkheid wordt prachtig samengevat in de eerste brief van Johannes: “Laten wij elkaar liefhebben, want de liefde komt uit God voort. Ieder die liefheeft is uit God geboren en kent God.”

Als liefde het eeuwige religieuze principe is, dan is geweldloosheid, zo geloofde Martin Luther King Jr., haar externe wereldse keerzijde. Hij schreef:

In het centrum van geweldloosheid bevindt zich het principe van liefde. Degene die geweldloos verzet pleegt, beaamt dat in de strijd voor menselijke waardigheid de onderdrukte mensen van de wereld niet moeten vallen voor de verleiding van het verbitteren of het deelnemen aan haatcampagnes. Het kwaad met kwaad vergelden zou de haat in het universum alleen maar doen toenemen. Ergens in het leven moet er iemand zijn die verstandig en moreel genoeg is om de keten van haat door

te hakken. Dit kan alleen gebeuren als de ethiek van liefde de centrale plaats in onze levens krijgt.

Zoals Martin Luther King Jr. probeerde het eeuwige en het tijdelijke met elkaar te integreren, zo probeerde hij dat ook met het spirituele en intellectuele. In de preek *Liefde in actie* zei hij dat we “op een dag zullen leren dat het hart het nooit helemaal bij het rechte eind kan hebben als het hoofd er volledig naast zit. Alleen als we het hoofd en het hart bij elkaar brengen – verstand en goedheid – zal de mens tot volle bloei kunnen komen.” Om tot deze volbrenging te komen, zo geloofde Martin, was niet alleen het integreren van het eeuwige en het tijdelijke of het spirituele en het intellectuele, maar bovenal de integratie van het visionaire en het praktische nodig.

Waar Martin Luther King Jr. een apostel van de liefde was, was hij toch ook zeker een apostel van de actie. “*De dringende urgentie van nu*” geldt als zijn felste pleidooi voor sociale verandering. Zijn vrienden en collega’s in de burgerrechtenbeweging maken nog steeds grappen over Martins schijnbare ongeduld over hun uitgebreide, nachtenlange discussies, die de acties zelf nogal eens in de kiem smoorden. Martin had het dan plagend over “de lamlegging van de analyse”. Maar diep vanbinnen meende hij het bloedserieus. In *The Trumpet of Conscience* schreef hij:

In een wereld waarin de arme en hongerige massa’s van Gods kinderen in opstand komen; in een wereld die verscheurd wordt tussen Oost en West, wit en gekleurd, individualisten en collectivisten; in een wereld waarin de spirituele kracht zo ver achterloopt ten opzichte van haar technologische vermogens, waardoor we elke dag op het randje van wederzijdse vernietiging leven, in deze wereld is geweldloosheid niet

langer meer een object voor intellectuele analyse, maar een oproep tot actie.

En hiermee is de cirkel rond. De strijd om het kwaad uit de wereld te bannen – het kwaad dat zo wezenlijk en expliciet aanwezig is, dat het ons vanaf elke straathoek en elk krot op het land aanstaart – kan alleen gevoerd worden met een grondige innerlijke strijd. Als we de weg afleggen naar wat binnen in ons leeft en naar wat ons overstijgt en als we meebewegen met de transcendente morele ethiek van de liefde, dan zullen we deze kwaden overwinnen. Liefde, waarheid en de moed om te doen wat juist is, zijn onze enige richtingaanwijzers op deze reis, die ons hele leven duurt. Martin Luther King Jr. wees ons de weg; hij liet ons de Droom zien – en met ons hele hart hebben we hierop geantwoord. Martin was een optimist. Dat ben ik ook. Ik geloof dat op een dag de kracht van de liefde de Droom tot volle wasdom zal doen komen en de Geliefde Gemeenschap op aarde zal brengen.

CORETTA SCOTT KING
januari 1981

Een opmerking over de tekst

De preken in dit boek van Martin Luther King Jr. zijn grotendeels afkomstig uit *Strength to Love*, dat voor het eerst uitgegeven werd bij Harper & Row in 1963, en een herdruk kreeg bij Pocket Books en Fortress Press. Twee preken zijn hieraan toegevoegd, tegemoetkomend aan de wensen van de King Estate, waaronder *Het tamboer-majoorinstinct*, die gehouden werd in de Ebenezer Baptist Church in Atlanta op 4 februari 1968, en *De drie dimensies van een compleet leven*, die gehouden werd in de New Covenant Baptist Church in Chicago op 9 april 1967. De preek *How Should a Christian View Communism?* is niet opgenomen in dit boek, vanwege zijn gedateerdheid en het gebrek aan relevantie voor een hedendaags publiek. Voor wie hierin interesse heeft, is deze preek online te lezen op de website van de King Legacy: www.thekinglegacy.org/giftoflove.

Inleiding

In deze turbulente dagen van onzekerheid zijn de kwaden van oorlog en economische en rassenongelijkheid een regelrechte bedreiging voor het menselijk ras. Men kan stellen dat we ons vandaag in een regelrechte crisis bevinden. De preken in dit boek hebben deze hedendaagse crisis als achtergrond; en ze zijn geselecteerd voor deze uitgave omdat ze, op een of andere manier, ingaan op de persoonlijke en collectieve problemen waar deze crisis ons voor plaatst. Ik heb in deze preken geprobeerd om de christelijke boodschap haar licht te laten schijnen op het sociale kwaad dat ons vandaag de dag teistert en op het persoonlijke getuigenis en de discipline die vandaag nodig zijn. Al deze preken zijn oorspronkelijk geschreven voor mijn voormalige gemeenteleden in de Dexter Avenue Baptist Church van Montgomery, Alabama, en voor mijn huidige gemeenteleden in de Ebenezer Baptist Church van Atlanta, Georgia. Veel van deze preken zijn later ten gehore gebracht in gemeentes verspreid over het land.

Al deze preken werden gehouden tijdens of na de busboycot in Montgomery, Alabama, en ik gebruik verschillende voorbeelden van die beweging, waarvan enkele ook voorkomen in mijn boek *Stride Toward Freedom*. Drie van deze preken – *Liefde in actie*, *Je vijanden liefhebben* en *De dromen die in rook opgingen* – zijn geschreven terwijl ik in gevangenissen in Georgia bivakkeerde. *De pelgrimage naar geweldloosheid* verscheen eerder in *The Christian Century* en *Stride Toward Freedom* en is hier herzien en geüpdatet. Ook al is het geen preek, het stuk is, op aandringen

van de uitgever, toch aan het slot van dit boek opgenomen.

Ik heb gearzeld om een boek met preken te laten uitgeven. Mijn bedenkingen komen voort uit het feit dat een preek geen essay is dat gelezen moet worden, maar een betoog dat gehoord moet worden. Het is bedoeld als overtuigend appel op een luisterende gemeenschap. Een preek is gericht op een luisterend oor en niet zozeer op een lezend oog. Ook al heb ik geprobeerd deze preken te herschrijven voor het oog, ik ben ervan overtuigd dat ik nooit helemaal geslaagd kan zijn in deze poging. Dus zelfs nu dit boek gedrukt wordt, ben ik nog niet helemaal over mijn bedenkingen heen. Maar om tegemoet te komen aan mijn vorige gemeente, mijn huidige gemeente, de mensen met wie ik nauw heb samengewerkt in de Southern Christian Leadership Conference en vele vrienden in het hele land, die hebben gevraagd om kopieën van deze preken, bied ik deze verhandelingen aan in de hoop dat er een boodschap tot leven zal komen voor de lezers van deze gedrukte woorden.

Met vreugde betuig ik mijn diepe dank aan de vele mensen die mij geholpen hebben. Ik ben dank verschuldigd aan mijn goede vriend Wyatt Tee Walker, zelf een uitstekend prediker, voor het lezen van het manuscript en het doen van waardevolle suggesties. Ik ben ook dank verschuldigd aan mijn leraar en vriend Samuel W. Willams voor behulpzame en stimulerende suggesties. Charles L. Wallis was een waardevolle redactionele hulp bij de totstandkoming van het uiteindelijke manuscript. Mijn dank gaat ook uit naar mijn zeer deskundige secretaresse Dora E. McDonald, die voortdurend bemoedigende woorden tot mij sprak en mijn handgeschreven werk naar geprinte kopieën omzette. Bovenal bedank ik mijn toegewijde echtgenote Coretta, die het hele manuscript las en waardevolle suggesties en inspiratie gaf. Haar liefde en geduld maakten dat ze begrip had voor mijn toenemende afwezigheid van haar en onze kinderen, terwijl ik dit boek afrondde.

MARTIN LUTHER KING JR.

'De duisternis kan de duisternis niet uitdrijven; alleen het licht kan dat. Zo kan haat de haat niet uitdrijven; alleen de liefde kan dat.'

Vijftig jaar na de moord op Martin Luther King leven diens charisma en inspiratie onverminderd voort. Deze tijd van conflicten en oorlogsdreiging heeft dringend behoefte aan leiders die de boodschap van Martin Luther King weer in praktijk brengen. King predikte een geweldloos verzet dat veel sterker is dan wapens en onderdrukking.

De preken in deze bundel laten zien dat Martin Luther King allereerst dominee was, die zijn toehoorders vanuit de Bijbel onderwijst en aanmoedigt. Zijn vurige welbespraaktheid, betrokkenheid en overgave zullen mensen in het hart raken en uitdagen om kleur te bekennen.

Martin Luther King (1929-1968) was dominee, politiek leider en een van de prominentste leden van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging. Op 4 april 1968 werd hij vermoord.

NUR 700
ISBN 978 90 435 2937 2

